

17.

DE O D U C E
M E D I T A T I O S . E V A N G E L I I
D O M I N I C Æ V . P O S T
E P I P H A N I A S

Additis S. Patrum dictis, Quæstio-

numq; aliquot decisione, ad uberiorem textus, cùm opus est,
explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

Q U A M
In Regia Aboënsi Academia.

P R A E S I D E

D N . A E S C H I L L O P E T R Æ O

S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

Examini subiicit, in Auditorio Majori, horis solitis

Ad diem 12. De:embris Anni 1649.

L A U R E N T I U S T. S U I C H E R U S
A B O E N S I S

Theophilactus in Matth.

(A) *Exiit autem Christus non loeo, namq; ubiq; erat, at secundum illud quod nobis propri-
o factus est per carnem, dicitur egredi e finibus paternis. Exiit, autem ad nos
quoniam nos ad ipsum iutrate non pociimus, & ad quid faciendum exiit? Num
ut exurat terram propter Spinas? Num ut puntat? minimè, sed ut somentem
faciat,*

(B) *I utherus in hoc Evang.*

*Ad Angelorum ministerium hoc differamus, ut boni & malis segregentur. Nam cum
gratia Dei inter peccatores nō amplius locus erit, quisq; cum recipiet secundum
opera sua.*

A B O Æ.

Excudebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1649.

VIRI

Reverendi, Humanissimi, venerandi & Doctissimi,

DN. JOHANNES N. DN. ERICE GEORG
Venne Past. in Wirmo NUKAR, Pastor Eccles:
vigilantiss. pietate gravi- D. in Ryby fidelissime
sime. affinis honorands.

Dn. Laurenti Iacobi Gillies Dn. Simon Clementis Muli-
waan V. D. prece & Symmista ne Commissler. V. D. in Drhia
in Nagu solertissime.
west attentissime.

Dn. Bartholle Jac. Florine Dn. Matthia Sigfridi Silenii
V. Divini minister in Pemar Prece V. D. in Eura doctissime, ac
peccassidæ. mice per dilecta.

In magnis satis est placido conamine velle
Plura. Dei manus confortet rite volentem,
Iccirco patres, discursum mente dicatam
Sincera, capiant placide; capitè & favitores
Mente bona; mentis sunt hæc primordia nostræ.

Dominis Meeenatibus, evergetis, benefactoribus, favori-
bus, & amicis multum devenerandis, Suspiciendis & co-
lendis, meditationem hanc sacram & exercitium hoc Aca-
demicum in debitæ observantiae & sinceri affectus Argu-
mentum devotè & Sincerè dat, dicat, & litat.

LAURENTIUS THO.
Respondens.

DOMINICA V. POST
EPHIPHANIAS

In Sancte & Summe Laudande Trinitatis, Patris, filii,
& Spiritus Sancti Nomine.

ATtendite popule meus legem meam, inclinate au-
rem vestram in verba oris mei. Aperiam in parabolis
os meum loquar enigmata ab initio quæ audivimus & cognos-
vimus & patres nostri narraverunt nobis. Psal. 78. 2. 3.
Hæc psalmistæ verba de Christo loquuntur, vñz, quod
Christus promissus mundi salvator in suis ad populum
concionibus parabolas esset propositurus, ut patet Matth.
13. ubi sic scribitur: hæc omnia locutus est Jesus populo
in parabolis, & absq; parabolis non est locutus cum ipsis;
ut impleretur quod dictum est per Prophetam, Asaphum
nimirum dicentem: aperiam in parabolis os meum pro-
nunciabo quæ oculta fuerunt ab exordio mundi, vnde
manifestum est quod Christus ipse, nos hoc sermone al-
loquitur. Quia similitudines animos hominum capi-
unt & delectant, facilius retinentur, ideoq; rudibris audi-
toribus aptissimæ sunt: Hanc prophetam de Christo,
quod in parabolis locuturus esset, impletam esse ex varijs
concionibus ejus abundè patet, cum ibi inveniantur si-
militudines numero non paucæ. Harum unam nobis
hodiernum Evangelium proponit contemplandam.

Oremus autem Deum, ut Evangelium hodiernum, ita medi-
atiqueamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in
augmentum & incrementum doctrine, & bonorum operum, in
spem & fiduciam, & tandem in æternam beatitudinem: Dica-
mus igitur. Pater noster &c.

EVAN-

Aliam parabolam proposuit eis, dicens: Ad similitudinem regnum cœlorum homini semiuanti bonum semen in agro suo. Sed dormientibus hominibus, venit illius inimicus. Et seminavit zizania inter triticum, abiitque. Quum autem germinasset herba & fructum fecisset, tunc apparuerunt & zizania. Accedentes autem servi patris familias, dixerunt illi: Domine, nonne bonum semen seminaveras in tuo agro? unde igitur habet zizania? Ille vero dixit illis: inimicus homo hoc fecit. Servi antem dixerunt illi: visigitur abeamus, & colligamus ea? At ille dixit: Non, ne dum colligitis zizania, eradicetis simul cum illis & triticum. Sinite pariter crescere, utraq[ue] usque ad messem. Et in tempore messe dicam messeribus. Colligitè primum zizania & colligate ea in fasciculos, ad cumburendum ea: triticum vero congregate in horreum meum...

Multæ parabolæ ab Evangelista Matthæo annotatæ sunt ca 13. quas Christus populo proposuerat: inter has est illa quam exhibit hodiernum Evangelium. vñ, quomodo regnum cœlorum simile sit homini seminanti bonum semen in suo argo sed dormientibus hominibus venit inimicus & seminavit zizania in medio tritici & abiit, cum verò crevisset herba & fructum fecisset tum apparuerunt zizania. Cum autem servi patris familias admirantur videntes zizania, & querunt unde sint, cum sciret

sciret bonum semen seminatū in agro, respondet autem ille iūnicum hoc fecisse. Quārentibus autem servis denuo, anne irent & colligerent ea, respondet non esse illa jam colligenda, ne sic colligentes ante tempus zizania eradicarent simul triticum. Jussit autem finere ultra; cressere usq; ad messlē, promittit autem se tempore messis velle mandare messoribus ut colligant primum zizania ac alligent ea in fasciculos ad comburendum: triticum verò congregent in suum horreum. Monemur in hoc Evangelio de tertij præcepti pia observatione vñ. ut ministri verbi seminent bonum semen, per quod omnes renascantur & fiant filii regni, & hæredes vitæ æternæ. Confirmatur tertius articulus fidej nostræ de extromo iudicio, quod hic per messlē intelligitur. Item articulus de Ecclesia, quod illa per totum mundum sit sparsa.

P A R T E S.

1. De boni seminis & zizaniorum seminatione
2. De utriusq; in messe separatione.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & simpliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus Deus, Pater noster caelstis dilectissimus, nobis omnibus benedic, cunctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P A R S P R I M A.

In qua meditamur:

I. Quis sit seminans bonum

semen. Is est Christo ipse interprete, filius hominis, Seminans semen bonum (inquit Christus) est filius hominis

minis. Nimirum hic filius hominis qui dicitur verè filius Dei unigenitus à patre, plenus gratiæ & veritatis Joh. 1. filius Altissimi cui Dominus Deus dedit sedem David patris ejus, qui regnabit super domum & regni ejus non erit finis Luc. 1. Hic seminat hoc bonum semen hodieq; cum per fidos suos ministros seminat verbum, & administrari facit Sacra menta & sicut bonus agricola sementis tempore pro quantitate agri Spargit: Sic Christus toto sementis tempore non cessat hoc bonum semen, durat autem hoc sementis tempus usq; ad finem seculi & tunc est messis'.

L. C. Siquidem Christus ait se esse latorem magna conciliatur dignitas Ecclesiæ ministris qui etiam sunt seminatores & cooperarij Christi in hac semente. Glos riatur Apostolus 1. Cor. 4. de sua functione dicens: Sic nos aestimeth homo ut ministros Christi; & dispensatores mysteriorum Dei; nec veretur se & reliquos Apostolos & omnes fideles Doctores in Ecclesia vocare Dei cooperarios in agricultura hac Spirituali: 1. Cor 3. 9. asserit se plantare, Apollo rigare, & DEUM dare incrementum: Dicit eos qui a se erant ordinati, in ministros Evangelij à S. Sancto positos Episcopos, pascere Ecclesiam Christi Act. 20. 28. meminerint autem ministri verbi se in magna dignitate constitutos à Christo, & vicissim se debitores esse sedulo & incorrupte docere verbum Dei sine figmentis & traditionibus humanis Matth. 28. 20. Rom. 12. 6. Doctrinam quoq; suam honestis virtutum exemplis ornare & auditoribus ad initiationem prælucere 1. Tim. 4. 12. ad Tit. 2. 7. Ne aliis corponam eorum capiat Apocal. 3. II.

II, Quis ager sit. Agrum quem
in-

intelligit Christus ipse met, omnium optimus interpret
suorum verborum ipse met dicit esse mundum, Ager est
mundus, videlicet pro ut Ecclesia Christi diffusa est per hunc
mundum, propterea quod prædicatio Evangelij semi-
nata est per universum mundum & videtur Christus ad
hanc universam Evangelij prædicationem respicere &
de ea concionari quia agrum hunc dicit esse mundum.

L. C. Quia ager regni cœlorum statuitur à Christo
esse mundus ideoque non obscurè intelligitur Ecclesiam
Dei non intra pomeria vel terminos unius regionis vel
regni terminari, sed latius sparsam esse in diversas regio-
nes & provincias & ideo dicitur Catholica, quamvis
non principaliter ideo Catholica dicitur, sed primario
Catholica dicitur quia catholicam & Apostolorum &
Prophetarum doctrinam unanimi consensu amplectitur
& profitetur, ut ubique sunt vere Ecclesiæ membra ci-
ties Sanctorum & domestici Dei super ædificati sunt su-
per fundamentum Apostolorum & prophetarum ipso
angulari lapide Iesu Christo Eph. 2. 19. Augustinus
ex hac Christi explicatione quod ager sit in undus poten-
ter refutavit olim Donatistas dicentes Ecclesiam esse in
Africa tantum vix ubi illi vivebat, adversus hos Augu-
stinus, sic insurgit si ager iste regni cœlorum est mun-
dus immoritò terminantur pomeria regni Christi in Af-
rica, sed ubique terrarum Spargit bonum Semen, exibit
sonus eorum in omnem terrarum Psal. 19. v6. Rom.
10. 10 Pervenit etiam ad nos hoc bonum semen. Pars
hæc Septentrionalis nostræ patriæ etiam ager est re-
gni cœlorum, Seminator Christus in hoc agro à multis
jam annis seminavit bonum suum Semen, utinam
hanc felicitatem nostram agnoscamus.

III. Quo-

III. Quodnam bonum illud

Semen sit. Christus inquit, bonum Semen sunt filii regni, pīj homines, boni & fideles, Christiani, cives S̄inctorum & Domestici Dei Eph. 2. 19. Quia verò Christus inquit, semen est verbum Dei: Notandum quod Christus hac locutione de semine respicit ad seminis hujus mundani vel naturalis statum, vñ. quod semen naturale dum seminatur primum est nudum, sive triticūm sive hordeum sit, postquam vero incipit radices agere & crescere, tum aliud habet, statum. Sic itaq; verbum Dei prædicatum est Semen nudum; fructificat autem ut homines siant pīj, boni & fideles & sic vocantur illi etiam semen, & sic vocantur renati i. Pet. 1. non ex semine mortali sed incorruptibili per sermonem Dei viventis Joh. 1. qui non ex sanguinibus neq; ex voluntate carnis neq; ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

L. C. Nominē boni Seminis magna conciliatur Christianis & pījs hominibus dignitas, gloria & honor. Apparet enim inde quam grati & accepti sint Deo. Agricola enim & bonus paterfamilias diligenter asservat semen, cavens ne quid ex eo pereat, frequenter & lubens illud inspicit, illius aspectū delectatur, a gerrimē fat aliquod grantum courmpatur; Sic Deus optimus & benignissimus paterfamilias bonum suum Semen, pios & obedientes suis mandatis, singulariter amat, cum voluptate aspicit, & eos salvos & incolumes cupit. Meminerimus vero omnem dignitatē quā nobis ex hoc titulo boni Seminis conciliatur promanare à Christo, quia is est sator filiorum Regni monemur autem ut in vero timore Dei & vera pietate permanere semen bonum, ne ad exemplum Judeorum, qui & ipsi dicti suat filij regni,

foras in tenebras exteriōres ejiciantur. Matt. ii. Magni-
enim a stimandū illud semen per quod regeneramur: Pet.
i. 23. 2. Pet. i. 59.

IV. Quænam sin zizania:

Zizania (inquit Christus) sunt filij illius mali. Homines
impij, contemptores & derisores verbi & Saeramento-
rum, hæretici qui errores sovent contra veram & ortho-
doxam fidem nec non hypocritæ. Qui omnes rectè cōpa-
rantur zizanijs. Qui ut zizāia habēt quoq; flores pulchros
& ad miscetur interdū tritico vel semini bono: sic hi filij
illius mali induunt veritatis & sanctitatis Speciem. Di-
cunt etiam illi: Dne, Dne Matth. 7. veniunt in vestitu
ovium, hæretici inter verè pios versantur impij, etiam pro
filii lucis quoq; volunt haberi,

L. C. Ecclesia in hac vita, non est per omnia pura, &
sancta, habet sua zizania, impios malos & perversos ho-
mines, bonis ac fidelibus admixtos, quare non usq; adeo
demirandum, cum vel audimus vel videm⁹ varios hære-
ticos in Ecclesia homines sceleratos & manifestè impios,
nihil novi accidere statuedum, ut enim Ecclesia alijs ca-
lamitatib⁹ subjecta est: sic etiam hoc incommodum co-
gitur ferre quod audiat grassari & furere impios & hære-
ticos ac, sceleratos homines. Tales admiscet Satan in
mundo hominib⁹ pijs & probis, & cum Ecclesia sit in mu-
ndo etiam tales improbi homines Ecclesiæ sunt admixti:
Hinc illud erat qđ in Ecclesia Corinthica grassabatur viti-
um, i. Cor. 5. Et de Corintijs ibi scribit Paul⁹: Timeo ne à
vobis, qualem nō vultis inveniat ne forte contentiones, a-
mulationes dissensiones, detractiones, sisurrationes, in-
flationes, seditiones sint inter vos; ne iterū cū venero hu-
miliet me De⁹. apud vos & lugeam multos ex ijs qui ante

peccaverunt & non egerunt pénitentiā super imunditia
& fornicatione & impudicitia quam gesserunt z. Corinth.
12. porrò de Hæreticis quos Sathan in Ecclesia ipsa exi-
tat, seu, in Ecclesiam tanquam zizania permitiosissima,
Spargit, idem Apostolus in hanc sententiam loquitur:
Ego scio quod intrabunt post dissensionē meā lupi graves
in vos, non parcentes gregi. Et ex vobis ipsis exutgent
viri loquentes perversa, & abducant discipulos post se
A&t. 20 Orandum autem nobis ne sinat Deus zizania,
hæc multiplicari, ne triticum & bonum Semen per eo-
ram multiplicatio nem suffocetur. Hoc vero oramus
in orationē t. 2. & 6. Christus jubet nos cavere à falsis
prophetis Matth. 7: 1. Pet. 3. Probandi Spiritus 4.
Joh: 4. Matth. 7: 1.

V. Quis seminat hæc ziza-
nia? inimicus Christi, sive filii hominis, malus ille semi-
nat hæc zizania. Dicitur autem malus non ratione crea-
tionis, sed defectionis, per quem malus factus est, gaudet
malis, studet malis, in malis vivit, hac ratioē homines etiā
dicūtur mali. Seminat autē hic inimicus zizania dormien-
tibus hominibus, dum Doctores in Ecclesia & auditores
securi sunt, & putant longe abesse hunc zizaniorum fato-
rem, tum ille proprius adeat, & Seminat vñz: cum incitat
homines ad defectionē à Deo ut non eurent quod
præceperat Deus, sed ut vivant pro libitu, alios vero pi-
os contumelijs afficiant & persequantur, exitat Hæreticos
ut verum verbi Dei lēnsum pervertant, & homines à vera
fide seducant. Et postquam hoc præstitit, dicitur, abi-
re, nos sic intelligendum, quod mox deserat eos quos
decepit, sed quod ijs persuadere conatur, quod minime
zizania seminaverit, sed ipsum triticum & bonum Semē.

vult

vult ut ipsi jactent se solos esse bonum illud semen & ita
transformat se in Angelum lucis'.

L. C. Diabolus est inimicus & adversarius Christi
hujus rei mox accusatus in paradiſo, quod sit inimicus
seminis mulieris, & insidietur calcaneo ejus Gen. 3. Ideo
nulla cum eo ineunda amicitia sed ut in Baptismo abre-
nunciaveris Diabolum, ita semper ipsum pro hoste serio
habeas, sicuti revera est leo rugiens querens quem de
voret i. Pet. 5. Omnes malae & suspectæ artes quaæ ab
ipso originem habere putantur, vitandæ sunt. Quamvis a
liquid utilitatibz adferre ad tempus videntur, ob sunt tamen
ad extreum animæ nostræ & illius salutem impediunt.
Quid vero prodest lucrari totum mundum & damnnum
pati animæ in æterna damnatione?

SECUNDA PARS

Quomodo bonum semen seminatum sit à filio ho-
minis, & zizania ab inimico filij hominis Dia-
bolo seminata sint: in prima parte expositum est; Iam
dicendum est, quomodo ab hoc bono semine, zizania
separata sunt

In qua meditamur:

I. Quæ causa separationis,
zizaniorum à bono semine. Prima causa est, quod
servi huius patris familias & grè ferant zizania conspici
inter triticum, non mox animadverunt boni isti servi
zizania tritico admixta, sed tum demum, cum germina-
set herba, tum notabili discrimine apparuerunt quoq; zi-
zania. Quibus viis, servi de hisce conqueruntur dicentes:

Domine nonne bonum semen seminaveras in agro tuo?
Unde ergo habet zizania? Vis igitur ut abeamus & co-
ligamus ea? Per hos servos intelliguntur p̄ij in Ecclesia,
fili regni, bonum semen seminatum. P̄ij Doctores & audi-
tores, dum illi intelligunt h̄ereticos oriri, varia peccata
grassari, & gr̄e ferunt h̄ac zizania, & petunt à Deo, ut illa
eradicentur. Sic Ecclesia canit, dicens: serva D E U S ver-
bum tuum. &c.

L. C. Bonorum servorum in hoc agro regni cœlo-
rum desiderium sit, ut puritas cœlestis doctrinæ servetur.
Ut frenum iniiciatur falsis Doctoribus, ut vigeat & flo-
reat in civili societate honestas, justitia, pietas. Quilibet
etiam in hoc opem ferat, ut talia zizania cum discretione
colligantur, ac de medio auferantur... Tale studium
fuit in Davide, ut de se ipso testatur Psal. 101. per totum
Psalmum.

Altera causa separatiōis, est patris familiæ voluntat
ut separentur zizania. Quamvis enim noluit ut mox
eū utraq; in herba essent, tū triticū tū zizania, separarētur;
tamen non voluit ut semper adhæreant zizania tritico.
ostendit autem h̄ac parabolæ pars, quod opus sit magna
discretione in tollendis zizanijs h. e. h̄ereticis & impijs
à bonis & pijs segregandis, ideo D E U S cresere sinit
h̄ac zizania ut mutantur in frumentum potius expectare, inquit
Augustinus Tom. 4. de fide & operib;ns, interim mini-
me vult Christus magistratum politicum parētes, Docto-
res, in Ecclesia negligere sua officia, quo minus illi ope-
ram dent, scandala impedire & amoliri. Hoc docet
Christus Matth. 18. dicens si peccaverit in te frater tuus, vade
& corripe eum. Magistrat⁹ politic⁹ nō frustra gladiū ge-
stet Rom. 13, licet vero h̄ac separatio zizaniorū fieri de-
bet

bet & fiat usq; ad finem mundi, non tamen potest fieri
totalis separatio & toti mundo conspicua separatio, ut
omnia zizania, omnia scandala tollantur, ante ipsam
messem h.e. ante extreum judicium.

L. C. Quando facimus officium, quilibet prout
vocati sumus, conamur tollere & impedire scandala, nec
tamen possumus praestare quantum volumus, manent
nihilominus multa quæ corrigi non possunt à nobis,
non idcirco officium deseramus, in angulum aliquem
obscurum nos ocultemus, sed nihilominus simus bono
animo, non dubitantes fore aliquando messem, in qua
coelestis paterfamilias perfectam instituet separationem
semel ac simul, ut nunquam zizania inter triticum com-
pareant. Commendemus nos & officium nostrum
Deo, & labor noster in Dōino nō erit inanis, cor. 15. v. 8.

II. Modum separationis. Se-

paratiouis modū zizaniorū, quod attinet, hic est in ultimo
die vel messe vel fine mundi, dicturus est paterfamilias,
ipse filius hominis, messoribus h. e. Angelis, ut colli-
gant zizania h. e. omnes malos, omnes titios incredua-
litatis, ligent eos pedibus & manibus & coniugiant in ten-
bras exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium. Boni
vero & justi fulgebunt sic ut sol in regno patris sui.

L. C. i. Consolationi nobis est concilio hæc Christi, de
statu piorum post hanc vitam, in qua fulgebunt sicut sol
deposita omni infirmitate ac deformitate, fulgebunt si-
c ut sol, in gaudio nunquam terminando, liberi ab om-
ni impiorum molestia Dan, 12.. 1 Cor. 15. II.

L.C. Servi illi q. volūt mox eradicare zizania, ad umbrāt
homines impatiētes q. intempestivū zelum habēt & si qd
vident in Ecclesia aut Republ: aut œconomia, q. d.nō de-

eeat: summo rigore, omnia talia eradicare volunt. Hoē vi.
tio præsertim juniores Gubernatores, & Theologi &
patresfamilias laborant. Sic Apostoli quidā erant qui ignē
de coelo super Samaritanos devocare volebant. Luc.
9. Quidam etiā cum diu sterterunt & sua incuria, vi-
ria pullulare per miserunt, deinde uno impetu omnia e,
vellere conantur: tales reformationes vivulentæ & In-
tempestivæ, plus turbarum dant & damnū: quam habe-
ant emolumenti. Non tamen Christus vult, ut ministri
in Ecclesia, non reprehendant vitia & errores: neq; pro-
hibet; quin impenitentes legitime excommunicentur,
neq; magistratui eximit gladium, ne in homines perdi-
tos severè animadvertisat Rom. 13. neq; patresfamilias
debēt conniverc ad Scelera liberorum & familiæ, sed ut di-
ctum est, in tempestivum zelum reprehendit. Prin-
cipialiter vero ostendere voluit, nunquam cum rebus hu-
manis tam bene actum iri, ut non homines pravi gran-
dia in Ecclesia D E I scandala excitent: semper enim ali-
qui mali bouis permixti erunt usq; ad messem. Mesis
autem consumatio seculi, seu dies novissimi; mesfloresve
sunt Angelī. Sicut ergo colliguntur in messe zizania
& igni, comburuntur: Sic fiet etiam in consuma-
tione seculi. Mittet enim filius hominis Angelos su-
os & colligent de regno ejus omnia scandala, si col-
ligent homines sceleratos, & improbos qui alijs
scandalo fuerunt & eos qui faciunt iniquitatem
& mittent eos in caminum ignis, in gehennam
ibi erit fletus perpetuus & stridor dentium, tremitus
& ejulatus æternus. Tunc justi qui Evangelio credi
derunt & ex fide piam vitam duxerunt, fulgebunt sicut
sol in regno patris eorum, ineffabiliq; gloria ornabuntur.

Ergo

ergo ne offendamur si etiam in Ecclesia homines pra-
vos viderimus. Neq; intempestivo zelo quidquam a-
gamus. Meminerimus autem messis: idq; operam de-
mus ut tunc non simus zizania, ne in caminum ignis a-
bijciamus: sed tunc simus bonum tritum, quod in horre-
um patris cœlestis ubi tanquam sol fulgebimus. Transfertur

O Christe fili Dei qui factus es victimæ pro peccatis nostris coe-
cede que sumus, ut filij regni tui in hac vita sumus & ubi in
consumatione seculi hujus Angelos messores tuos, ad faciendam
messem miseris, combustis zizaniis nos triticum tuum colliga-
mur in horrem tuum: fulgeamus ut sol in regno patris tui qui tec-
cum vivit & regnat. Amen.

Benedictio, & Claritas, & Sapientia, & Gratiarum actio, & Honor, & Virtus,
& Fortitudo, DEO nostro, in Secula seculorum, Amen. Apoc, 7: 12

QUÆSTIONES.

Questio An verba ista finite crescere utraq; ad
messem, sint approbationis verba Resp. Neg.

Sunt verba consolationis & exhortationis nostræ, ad
patientiam. Quasi dicat: Quia ferre cogimini istos ma-
los & sine malis Ecclesiam non habetis, ideo patientes
estote, finite, feratis, quod mutare non potestis. Sic bibi
de phariseis dicit: finite eos quia cæci sunt. Et Matth,
8. Finite mortuos sepelire mortuos suos. Quare per hoc
prohibet illos arguere, vitare & ex comuicare &c. sed
quando correctionem ipsi non curant, finite illos, habe-
te patientiam, nec ideo desperetis de Ecclesia, quia quod
vos indicare non potestis, mihi relinquite, qui vos con-
temnunt, hos ego inveniam, &c. Et sic sententia hujus
loci

loci est de patientia Sanctorum, qui coguntur ferre scandala, & malos in Ecclesia, sicut dicit: de nobis exierunt de nobis non fuerunt. Ideoq; evellere malos ex Ecclesia nihil aliud est quam, Ecclesiam sine malis habere velle, quod est impossibile, simul tamen stat, quod eos non toleramus, non probamus, non sinimus cum pace esse zizania, sed increpamus, ex communicamus, facimus quæ possumus.

2. *Licet ne magistratui punire Hæreticos Resp.*
Affir.

Magistratus enim est custos totius legis, hoc est non tantum secundæ, verum etiam primæ tabulæ; quod ad exterenam disciplin attinget, sed quoad judiciū de doctrina non tantum pertinet ad magistratum, sed ad totam Ecclesiam, Cujus pars est magistratus. Is igitur viderit, ut certō judicet, videlicet ex sententia optimorum & doctissimorum in Ecclesia.

Sie in heræsi Donatistarum qui fingeabant Ecclesiam, in qua prorsus nulli essent vitiosi, & contendebant Sacra menta per malos administrata fieri irrita, Constantinus imperator judicium commisit Episcopis pijs qui eum re cognita damnassent Donatistas, neq; iij stare hoc judicio vellent, imperator ipse te conventum instituit ubi præsens ipse re judicata, sententiam tulit contra Donatistas, ut pæna aliqua afficerentur transtulit videlicet, Itaq; bona ipsorum Ecclesiastica ad veram Ecclesiam.

